

בעניני שבועות - שיעור 612

I. זמן העדיף בערב שבת

(א) עיין במ"ב (תקכ"ז - ג) שנהגו להקדים תפלת ערבית בליל שבת כשחל סמוך ליו"ט כדי שלא יתאחר מלאכת בישולו ביום טוב עד סמוך לחשיכה דבאופן זה אי אפשר לומר הואיל ולכן אינו מועיל העירוב תבשילין ויש בו איסור תורה לרבה

(ב) לכן מה שכתב הבה"ל (תפ"ט ד"ה ויזכר) שיותר טוב שלא להקדים תפילת מעריב קודם צאת הכוכבים אפילו ע"ש הוא רק לכתחלה אבל שבועות שחל בע"ש יותר טוב להקדים ועיין בערוך השלחן (רס"ז - ד) דבכל השנה חוב על הרב והיראים להתפלל מבעוד יום למען למנוע חילול שבת קודש ויש שמתאמצים להתפלל ערבית בזמנה עתידים ליתן את הדין

II. לענין הדלקת הנרות לנשים בליל שבועות אם צריך דוקא בלילה משום תמימות

(א) עיין בספר פסקי תשובות (תנ"ד - ז) דאפילו לנשים אלו שמדליקות בכל יו"ט מבעוד יום מ"מ בליל שבועות ידליקו אחר צאת הכוכבים כי כיון שנהגו הנשים לברך שהחיינו בשעת הדלקת נרות הרי הן מקבלות קדושת עיצומו של יום וכקידוש הוא (לוח ארץ ישראל להגרי"מ עיקווינסקי)

(ב) הדלקת נרות בשאר יום טוב תלוי במחלוקת הראשונים שיטת בעל המאור והמאירי (שנת כ"ג) דס"ל שידליקו בלילה ושיטת הרמב"ם (ל - ה) שידליקו מבעו"י ואולי משום דגם ביו"ט שני מותר להדליק נרות סמוך לחשיכה משום שיש בו הנאה וטעם המאירי שלא יטעו להדליק ביו"ט שני מבעו"י או כדי לציין שעיקר הדלקת הנר הוא משום סעודה

III. הלכה למעשה נוגע לעירוב תבשילין

(א) לענין להתיר מלאכות שאינם מצרכי תיקון סעודות שבת ע"י ע"ת -

עיין בד"מ (תקכ"ח - ח) דדבר שהוא דומה לתיקון סעודה כגון אפייה ובישול מתירין וכשיטת הר"ן בביצה (ס) ומשמע דלא התיר דברים שאינם לתיקון סעודה כמו הוצאת בגדים מיום טוב לשבת ולכן מטעם זה אין מערבין עירובי חצרות ועירובי תחומין ביו"ט אמנם דעת האו"ז דטעם דאין מערבין עירובי תחומין הוא דכל דבר שאסור ביו"ט אינו יכול לעשותו בשבת דמהאי טעמא ביצה אסורה מיו"ט לשבת דלא מהני ע"ת (ע"ת הערוך דף מ"ג) ולכן הוצאה מיו"ט לשבת מותר ע"י ע"ת אמנם הרמ"א (תקכ"ח - ז) הכריע לאיסור כשיטת הר"ן כ"כ המג"א והמ"ב (סק"ג)

(ב) לענין דברים שאסורים משום טירחה כמו קיפול הטלית - דעת הצ"ח

(צ"ה ט"ו: ד"ה ויירושלמי) וכ"כ רע"א דאין צריך אפילו ע"ת משום דגזרו רק על מלאכות גמורות ולא על שבות קל כטירחה והמ"ב הביא תחילה דעת הא"ר דצריך ע"ת ואח"כ הביא דעת הרע"א דמותר אם היא סמוכה לשבת אפילו בלא ע"ת ולא כמו שכתב הדעת תורה (ס) לפקפק ע"ז ופסק כשיטת המג"א הנ"ל דאוסר אפילו טירחה כמו קיפול הטלית ולכן אין מועיל הע"ת ולמעשה יש להקיל כמשמעות המ"ב

(ג) לענין הדחת כלים - עיין בשו"ע הרב (תק"ג - ג) דקיל יותר מקיפול בגדים ומדברים שאינם מלאכה כאפייה ובישול ואפילו להר"ן והמג"א מותרים משום דנחשבים הם כמכשירי הסעודה או אפילו כאוכל נפש עצמו משא"כ הקיפול בגדים או גלילת ספר תורה

(ד) לענין בורר - עיין בבה"ל (תק"י ד"ה אס רוגה) דיכול לברור ביו"ט על שבת ע"י ע"ת אמנם השו"ת באר משה (ח - ר"ז) כתב דזה תלוי במחלוקת אם יש איסור בורר ביו"ט דלהרשב"א והט"ז אסור והלמ"מ והמג"א מותר אמנם בדברים שאינם אוכל נפש אפשר לדברי הכל אסור משום דלא אמרינן מתוך (עיין צשיעור 153)

IV. מי שאינו יכול לאכול דבר חלבי בלא לקיחת התרופה Lactaid אסור לקחתו דאין מתירין איסור דרבנן לקיים מנהג ישראל

V. אם יש חיוב לאכול מאכלי בשר ביום טוב ובשבת - עיין ברמב"ם (יוס ט"ז ו - י"ז-י"ח)

דכתב לאנשים אין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא בייין והקשה על זה הבית יוסף (תקכ"ט) מפסחים (ק"ט) דעכשיו שאין בית המקדש קיים אין שמחה אלא בייין שנאמר ויין ישמח לבב אנוש ותירץ הים של שלמה (צ"ה ז - סימן ה) דעכשיו אינו יוצא ידי חובת שמחה אלא כשישתה יין גם כן ועיין בהר"ן (רי"ג פרק ד' זוסכה) שלא אמרו אין שמחה

אלא בבשר אלא למצוה מן המובחר וגם השאגת אריה (סימן ס"ה) כתב דשמחה נוהגת מן התורה גם בזמן הזה אפילו בשאר שמחות חוץ מן בשר חולין והשו"ע הרב (תקכ"ט - ז) כתב שאין חיוב לאכול בשר ביום טוב מ"מ יש מצוה קיומית וכ"כ המ"ב (תקכ"ט - סקי"ב)

VI. טשיז-קייק מברכים עליו מזונות רק אם יש חשיבות בהמזונות אבל אם הוא רקיק דק דק שאינו מתכוין אלא להגבינה מברכין עליו שהכל (חוברת ה' לתורה והוראה בשם רב משה)

VII. יותר טוב שלא ידליק נר נשמה ביו"ט (בה"ל תקי"ד - ד"ה נר של צטלה)

VIII. עצמות יבשים שאסורים בטלטול בסתם יום טוב משום נולד ומותרים בשבת יש מחלוקת אם אסור ביום טוב שחל בשבת (שש"כ כ"ח - כ"ז) דעת רב משה שהובא בספר מוקצה מרב באדנער (דף 218) דיש לאסור ולכן עצמות וגרעינים ומשקפיים שנשכרה וכפתור שנפל מן הבגד אסור ביו"ט שחל בשבת משום נולד ואבאר

IX. אפיית מזונות חלבי בתנור בשרי שאינו בן יומו (שו"ע יו"ד ז"ג - ח) ועיין כאג"מ (ח - מ' וס' וצו"ד ג - סימן י) דאין להתיר לבשל תבשיל בשר ותבשיל חלב מגולין אף בזה אחר זה לזמן מרובה אם הזיע המחבת משניהם ובדיעבד כיון שהוא ספק אם הזיע כלל אין לאסור אם היה אחר המעל"ע דהבליעה היא נו"ט לפגם ועל הבעין יש ספק ספיקא להתירא שמא לא היה זיעה כלל ואף אם היה זיעה שמא נפלו רק טפות שאיכא ששים נגדם ועוד באוכלין יבשים ממש אין מזיעים וברור שהוא מותר ולמעשה בודאי הזיעו יש להחמיר אבל בסתמא אין לחוש לשמא הזיעו בדברים יבשים ומותר בזה אחר זה וצ"ע (ועיין בבדי השלחן ז"ג ציטאורים 214 - 211)

X. מי שאינו בטוח שלא יטרד בתפילתו מוטב שישן קצת או ישכב כל הלילה ולא יקרא ק"ש ותפילה כשהוא מנמנם (מבקשי תורה בשם פלא יועץ קפ"ה) וכף החיים (סק"ח)

XI. ברכת התורה

(א) למי שניעור כל הלילה לשיטת המג"א והמ"ב (מ"ז - סקכ"ח) שאין לברך בעצמו כשניעור כל הלילה (כהרא"ש ולא כר"ת) יש שני עצות שיוכל לברך בעצמו (c) אם ישן בעיו"ט ביום שינת קבע (דהיינו לכל הפחות חצי שעה ועל מטתו) דשינה זו מחייבתו למחרת משיאיר היום לברך אף שהיה נער כל הלילה (רעק"א על המג"א מ"ז - סקי"ז) מדין ממנ"פ דלר"ת היום גורם לברך ולהרא"ש השינה ביום הקודם גורם הברכה ומי שישן ביום יותר טוב שלא לצאת בכרכת התורה של איש אחר משום שדעת הלבוש דאין יוצאין ברכת התורה מאחר ועיין כאג"מ (ד - ג) דרק אם אין עצה אחרת יוצאין מאחרים (h) יכוון בכרכת התורה ביום שלפניו שמתכוון שלא לפטור רק עד יום המחרת ואז יכול למחרת לברך לכו"ע (פסקי תשובות תל"ד - ו)

(ב) ניעור כל הלילה והולך לישון קודם התפלות יאמר קריאת שמע אבל יברך ברכת התורה אחר שיקום דכיון שאנו חוששין לכתחלה לדעת הרא"ש והטור שהרי מה"ט כתבו דאם אפשר לשמוע הברכה מאחר עדיף טפי והוא לצאת ידי שיטת הרא"ש א"כ מה"ט עדיף טפי לומר ברכה"ת לאחר השינה דבזה יצא גם דעת הרא"ש וגם עדיף טפי להמתין עם ברכה"ת עד אחר הנץ החמה משום דבלא שינה עיקר מצוה של ברכה"ת אינו אלא לאחר הנה"ח (שו"ת מהרש"ג ח - ס"ב)

(ג) מי שהולך לישן אחר עלות השחר אפילו שינת קבע אינו אומר ברכת המפיל (בה"ל רל"ט ד"ה סמוך) ויש אומרים שאין אומרים ברכת המפיל בשם ומלכות כשהולכים לישן אחר חצות הלילה וכן המנהג אצל המקובלים (כף החיים רל"ט - סקי"ח) ויש חולקים (שע"ת שס)

XII. מאכלי חלב בשבועות

(א) עיין בספר ארחות רבינו (ז - דף ז"ח) שאכל כליל שבועות סעודה חלבית ובכקר סעודה בשרית אמנם בשע"ת (תקכ"ט) כתב דיש חיוב בשר גם בלילה

(ב) האג"מ (ח - ק"ס) כתב דמה שאין המנהג דוקא לאכול חלב ובשר בסעודה אחת כמו שכתב הרמ"א (תל"ד - ג) הוא משום דיש לחוש שלפעמים ישכחו ויאכלו הבשר תחלה לכן יותר טוב לנהוג לברך אחר אכילת החלב ואחר כך לאכול בשר והרמ"א כתב דהמנהג ביום ראשון לאכול מאכלי חלב משמע דוקא סעודת יום ראשון ולא שאר סעודות יו"ט

XIII. ההשקפות לחג השבועות עיין בשיעור 390 (III) חג שמח

נפס לטלו נשמות אבי אורי ל' אליל צד לילא ב"ר יעקב ארזב" ע"ה אלא אורח' באשפ רחל ב"ר גרשון חנוך הפניק הכפן ע"ה